

ОПТИМАЛЬНІСТЬ ТИПІЗАЦІЙ БОРЕАЛЬНИХ ЛІСІВ (ТАЙГИ) З ВРАХУВАННЯМ ПІДХОДІВ СИСТЕМНОСТІ

Ніршева А., Email geodeziya@tsatu.edu.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Тайга, також відома як бореальні ліси – найбільша природна зона планети, розташована в північних приполярних регіонах Північної Америки, Європи та Азії, що характеризується переважанням хвойних лісів, довгими зимами, помірним або високим середньорічним рівнем опадів.

При ландшафтному районуванні проводиться диференціація території на природно-відокремлені частини за комплексом ознак природного середовища найширшого спектра (клімат, рельєф, ґрунтоутворюючі породи, рослинність та ін.). В монографії А.Г. Ісаченко «Ландшафти СРСР» (1985) тайга класифікується на північнотайгову, середньотайгову та південнотайгову зони. В монографії Громцева А. М. «Основи ландшафтної екології європейських тайгових лісів Росії» (2008) наголошується, що різноманітність ґрунтоутворюючих порід європейської частини тайгової зони Росії можна відобразити їх диференціацією на кілька генетичних груп: 1 – водно-льодовикові відкладення (супіщані і піщані); 2 – льодовикові і озерно-льодовикові (глини, суглинки, супіски, піски); 3 – морські (глини, суглинки, супіски, піски); 4 – алювіальні відкладення (глини, суглинки, піски, галечники); 5 – органогенні або торф'яні, розділяються за зольністю (низинні, перехідні та верхові).

В. Д. Александровою та Т. К. Юрковським (1989) було запропоновано дуже докладне районування рослинного покриву з виділенням провінцій, підпровінцій і округів (останні як нижча одиниця). Характеристика рослинного покриву на рівні цих великих територій носить загальний і усереднений характер. Провінції і підпровінції є дуже великими територіальними одиницями. В описах округів нерідко наводяться тільки родові назви лісоутворюючих порід, тому відзначають їх видову приналежність в цілому – в межах європейської частини тайгової зони Росії. У роботі «Лісорослинне районування СРСР» С.Ф. Курнаєва (1973). відображені всі основні особливості лісового покриву, відомі до теперішнього часу, в тому числі і європейської частини тайгової зони Росії. Під лісорослинним районуванням автор розуміє «поділ територій за характером лісової (або просто деревної) рослинності і умов її існування». Так, за цим принципом виділяють рідкостійну, південну, середню та північну тайгу.

Багаторівнева класифікації ландшафтів бореальних лісів розроблена під керівництвом к. с.-г. н. А.Д. Волкова (Волков та ін., 1981, 1985, 1989, 1990, 1995 і багато інших). В класифікацію було покладено зонально-типологічний принцип. Перше передбачало виділення ландшафтів в межах тайгових підзон. Друге – об'єднання подібних за ландшафтоутворюючими ознаками, але територіально роз'єднаних ландшафтних контурів в поняття «тип».

За наведеним вище переліком класифікаційних підходів доцільно відмітити різнобічність ознак які використовуються для типології біогеоценозів тайгової зони. Проте більшість з них виділяють окремі риси територій з метою визначення їх неоднорідності та неподібності. Зазначені прийоми важко віднести до системних на відміну від ідей, що запропоновані А. Д. Волковим, які мають вищий ступінь узагальнення на фоні вузькофахової деталізації. Таким чином в сфері типології тайгового біому напрацьовані теоретичні прийоми поділу біогеоценозів та ландшафтів які у своїй більшості засновані на принципах якісного поділу. Невелика кількість схем поділу територій, що представлені у статті побудована із залученням ідей системного підходу та вимагає подальшого вивчення.

Науковий керівник: Щербина В.В., к.б.н., доц.